

Asia: VN/4845/2020

Lausuntopyyntö asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista

Lausunnonantajan lausunto

Mitä seuraavista työryhmän tarkastelemista vaihtoehtoista kannatatte?

Asumisneuvonnan lakisääteistäminen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen koordinoimalla sopimusmallilla

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asumisneuvonnan lakisääteistäminen käynnistettiin Rinteen-Marinin hallitus-ohjelman kirjauksella. Asiaa ei aiemmalla hallituskaudella ole valmisteltu. Valmistelua varten asetettu työryhmä aloitti siten lainvalmistelun puhtaalta pöydältä.

Asumisneuvonnan kenttä on kompleksinen. Sekä toimijoiden monipuolisuus että rahoituksen monikanavaisuus kuvaavat tilannetta kentällä.

Kentän kompleksisuuden vuoksi lakisääteistäminen osoittautui vaativaksi työksi, minkä vuoksi työryhmä esittää loppuraportissa kolme asumisneuvonnan järjestämisvaihtoehtoa (+ nykykäytännön jatkamista) ja toivoo näistä lausuntoja.

Raportissa ymmärrys asumisneuvonnasta on jäsentynyt eteenpäin, ja antaa eväät jatkovalmistelulle.

Miksi asumisneuvonta on pitänyt pintansa?

Asumisneuvontaa on tehty parikymmentä vuotta ilman säädösohjausta. Työ ei siten perustu toimeenpanoon vaan arjessa havaittuihin tarpeisiin. Tämä erottaa asumisneuvonnan sosiaalityöstä, joka on paitsi säädösohjattua, yhä pidemmälle erikoistunutta; ja erikoistuneiden työntekijöiden yhteistyötä.

Asumisneuvonnan vahva perusjuonne on työtteen generalistisuus, mihin viitataan toistuvasti puhumalla matalasta kynnyksestä, ruohonjuuritasosta ja kasvokkaisesta kohtaamisesta.

Työtettä tarvitaan asunnottomuuden (häätöjen) ehkäisyssä: asumisneuvonta tekee tilannearvion, akuutit ratkaisut häätötilanteen purkamiseksi ja siten mahdollistaa sosiaalipalveluiden antamisen

asuvalla asiakkaalle. Tässä suhteessa asumisneuvontaa voi verrata (ambulanssin) ensihoitoon pikemmin kuin sosiaalityöhön.

Jatkovalmistelussa tulee huomioida, että asumisneuvonta ei ole sosiaalityön erityisala vaan osa sitä kokonaisuutta, jossa erikoistuminen ja generalistinen työote tukevat toisiaan.

Jälkmodernin yhteiskunnan viheliäisiin ongelmiin kuten muuntuvaan ja moni-ilmeiseen asunnottomuuteen yhä pidemmälle viety erikoistuminen ei yksin onnistu ratkaisuja esittämään. Asumisneuvontaan sisältyvä vahva generalistinen juonne on siksi säilytettävä lakisääteistä valmisteltaessa eteenpäin.

ARA-mallia kannattaa työstää eteenpäin

Työryhmäraportti kuvaa hyvin asumisneuvonnan nykytilaa, toimijakentän moninaisuutta ja rahoituksen monikanavaisuutta. Työryhmässä on päästy eteenpäin sekavalta vaikuttavan kentän jäsentämisessä, mutta yhden ratkaisun esittämiseen ja perustelemiseen vaaditaan lisävalmistelua.

Kuntaliitto suosittelee valmistelun jatkamista ARA-mallista, jota raportissa luonnostellaan. Malli mahdollistaa resurssien tehokkaimman kohdentamisen asunnottomuuden ja sen lieveilmiöiden torjuntaan.

Malli rakentuu sopimukseen, jossa ARA:n ja kaupungin väliseen sopimukseen voidaan kytkeä paikallisia toimijoita (ml. lähikuntia) sekä hyvinvointialueen osaaminen. Sopimuksessa kaupunkiseutujen luonne huomioidaan ja toiminta-kulttuuri hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla. Myös rahoituksesta voidaan sopia tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sopimusmallin avulla asumisneuvonta saisi vahvemman institutionaalisen aseman, mikä selkeyttäisi ja vahvistaisi sen roolia erityisesti pirstaloituvan, moni-ilmeistyvän ja epätahtistuvan jälkmodernin yhteiskunnan sosiaalisten ongelmien hallinnassa ja ratkaisuissa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Laura Hassi

Asumisen asiantuntija

Laura Hassi